

Všade vo vzduchu vonia jeseň a báseň.
V ústach chuť zrelého ovocia
i slova, ktoré čaká na svoju chvíľu...
Netrpezlivé chvenie v žalúdku.
Ale aj radosť zo stretnutí, objatí.
Celý rok sme na ne čakali...
Čučoriedky sa rozkotúlali po ceste.
Lomnička ich všetky pozbiera.

Milé víly Lomničky,
vážení hostia!

Jeseň presne vie, kedy vstúpiť na cestu.
I na ktorú.
Na jeseň všetky cesty a chodníky vedú do Starej Ľubov-
ne.
Na sviatok slova, ktoré plynú z úst žien.
Na Našu Vansovej Lomničku.
Už päťdesiatu ôsmu.
Tentoraz s chuťou a vôňou čučoriedok.
A keď sa spoja so slovom, majú priam liečivú silu.

Presvedčte sa! Okúste!
Užívajte vzácny čas!

Ste vítané, ste vítaní!

Stará Ľubovňa Vám opäť otvára svoje brány i srdcia
dokorán...

PhDr. Ľuboš Tomko,
primátor mesta Stará Ľubovňa

PROGRAM
Našej
VANSOVEJ LOMNIČKY 2025
58. ročník

10. 10. 2025 / piatok

10.30 - 11.30 h

Príchod účastníkov festivalu - prezencia
(Penzión a reštaurácia U Jeleňa)

11.30 - 12.30 h

Obed

13.00 h

Slávnostné prijatie primátorom mesta

PhDr. Ľubošom Tomkom

(Obradná sieň MsÚ)

13.30 - 19.30 h

SLÁVNOSŤ SLOVA - prednesy

(Obradná sieň MsÚ)

20.00 - 21.00 h

Po čučoriedkach chutia slová modro...

Galaprogram v Dome kultúry v Starej Ľubovni

Hudobná hostka: SKYVA

21.00 h

Spoločenský večer

(Penzión a reštaurácia U Jeleňa)

11. 10. 2025 / sobota

8.30 h

SLÁVNOSŤ SLOVA

(prednesy - obradná sieň MsÚ)

11.00 h

Rozbory prednesov

(Obradná sieň MsÚ)

13.00 h

Slávnostné vyhodnotenie

14.00 h

Obed

ZOZNAM RECITÁTORIEK 2025

- 1. Nina Ambrusová, Bánovce nad Bebravou**
Silvester Lavrík: Hana Pohana
- 2. Barbora Balážová, Zvolen**
Jana Bodnárová: Z periférií
- 3. Lucia Biháriová, Martin**
Viliam Klimáček: Tapetová ruža
- 4. Júlia Čurillová, Domaňovce**
Tomáš Repčiak: Alexandra Veľká
- 5. Katarína Dupkalová, Handlová**
Tim Burton: Faraontišek
- 6. Mária Džatková, Lieskovec**
Michail Zoščenko: Aristokratka
- 7. Alexandra Harvanová, Humenné**
Eva Pariláková: Bielenie
- 8. Duňa Hrabinská, Bratislava**
Augustín Kuchár: Úsmevy a grimasy
- 9. Kvetoslava Hrašková, Handlová**
Kliment Ondrejka: Kto čo vedel o chlebe
- 10. Anna Hrnčiarová, Laliť, Srbsko**
Ľudo Zúbek: Jar Adely Ostrolúckej
- 11. Anna Hutňanová, Stropkov**
Ján Smrek: Pod rozkvitnutým oleandrom
- 12. Kvetoslava Ivanová, Košice**
Amanda Dykes: Noc je tvoja
- 13. Annmarie Jerigová, Kapušany**
Daniela Palková, Byť bohatý (montáž)
- 14. Iveta Jesenská, Turany**
Miroslav Válek: Z vody (montáž)
- 15. Klára Kadašiová, Poprad**
Edith Södergran, Alejandra Pizarnik: Cudzinka
- 16. Mária Kajabová, Partizánske**
Dana Podracká: Hodina citu
- 17. Zuzana Kmet'ová, Dražkovce**
M. Kováč, M. Rúfus, Z. Vicianová: (montáž)
- 18. Mária Kovalíková, Chynorany**
Martin Rázus: Uprchlíci
- 19. Lenka Magová, Brezolupy**
Ľudmyla Ďadčenko: Snívalo sa mi...
- 20. Ľubomíra Maníková, Osikov**
Roald Dahl: Farárová zábavka

- 21. Alena Mladenov**, Handlová
Vladimír Majakovskij: Protekcia
- 22. Lenora Nátherová**, Bratislava
P. O. Hviezdoslav: Kain
- 23. Mariana Ondrejová**, Stará Ľubovňa
Luljeta Lleshanaku: Pondelok v siedmich dňoch
- 24. Viktória Orosová**, Ružomberok
Dominika Moravčíková: Hilde
- 25. Katarína Péčiová**, Poproč
Marta Hlušíková: Karamelový smiech
- 26. Zuzana Petkačová**, Košická Belá
Lýdia Vadkerti-Gavorníková: Slamená pieseň
- 27. Lea Podskubová**, Ružomberok
Janko Kráľ: Kríž a čiapka
- 28. Anna Pokorná**, Sládkovičovo
Elo Šándor: Boží gajdoš bez gájd
- 29. Alexandra Reháková**, Dolné Naštice
Zuzana Šmatláková: Tiger
- 30. Tamara Richtarechová**, Peťovka
Ingeborg Bachmann: Osvietenie
- 31. Liliana Ritková**, Dubnica nad Váhom
Liliana Ritková: Som žena
- 32. Mária Škarohlídová**, Bratislava
Václav Pankovčín: Tri ženy pod orechom
- 33. Hana Štepaníková**, Handlová
Martin McDonagh: Stratiť ruku v Spokane
- 34. Zuzana Švecová**, Humenné
Michal Chuda: Bieliť plátno
- 35. Oľga Tinajová**, Piešťany
Halina Pawłowská: Čiarky nie sú pre mladých
- 36. Alžbeta Tóthová**, Šaľa
Mário de Andrade: Moja duša sa ponáhľa
- 37. Darina Turčániová**, Slepčany
P. O. Hviezdoslavov: Anča
- 38. Danica Vrbová**, Nový Sad, Srbsko
Vojtech Mihálik: Zdrapy, Krájanie
- 39. Nataša Zimanová**, Kulpín, Srbsko
Katarína Hricová: Medziriadky sterilného srdca
- 40. Anna Zimmermannová**, Kluknava
Terézia Vansová: Johankin zajac
- 41. Marika Žilinčíková**, Považská Bystrica
Mária Jančová: Bochník

58. ROČNÍK NAŠEJ VANSOVEJ LOMNIČKY V TLAČI

NAJLEPŠIE RECITÁTORKY V STAREJ ĽUBOVNI

Festival umeleckého slova Naša Vansovej Lomnička uzavrel v Starej Ľubovni svoj 58. ročník. Na dvojdnovom sviatku slova 10. a 11. októbra sa na ňom stretli štyri desiatky recitátoriek zo Slovenska a tradične ich doplnili aj ženy zo srbskej Vojvodiny.

Festival, ktorý niesol tentoraz symboliku čučoriedok, dal vyniknúť umeleckému prednesu žien a dievčat, vekové zastúpenie bolo široké, a to od 16 do 84 rokov. Odborná porota v zložení Renata Jurčová, (predsedníčka poroty), Ľubica Bekéniová, Nina Kollárová a Soňa Šebová rozhodla o udelení niekoľkých mimoriadnych cien. Víťazkou s Cenou poroty sa stala dlhoročná recitátorská stálica Mária Škarohlídová z Bratislavy.

Hostujúce mesto nielen pre recitátorky pripravilo aj galavečer v kultúrnom dome. Predstavila sa v ňom speváčka a poetka Skyva a odzneli aj tri výnimočné prednesy. A to v podaní držiteľky najprestížnejšej ceny Márie Škarohlídovej, domácej Mariany Ondrejovej, ktorá získala Cenu Ľubovnianskeho osvetového strediska a Márie Džatkovej.

(Ľubovnianske noviny č. 21/2025)

NAŠA VANSOVEJ LOMNIČKA 2025: O SPOLOČNOM PREŽÍVANÍ A INŠPIRÁCII

***Celoslovenský festival umeleckého prednesu
žien - Stará Ľubovňa, 10. – 11. október 2025***

*„Zmysel je cesta, povedal
známy filozof.
A po ňom to zopakovali ešte
mnohí ďalší.
A možno je ním chodník,
zaprášený, hrboľatý...
S otlčeným, krivolakým
obrúbnikom,
s mnohými výtlkmi...
Jeseň presne vie, kedy vstúpiť
na cestu.
I na ktorú.“*

*Eva Kollárová, úvodné slovo,
Naša Vansovej Lomnička 2025*

Naša Vansovej Lomnička je postupová súťažná prehliadka v umeleckom prednese žien, ktorá vrcholí celoslovenským kolom. Organizuje sa od roku 1967 v regióne Stará Ľubovňa na počesť spisovateľky a poprednej osobnosti ženského hnutia ŽIVENA Terézie Vansovej, ktorá istý čas žila a tvorila v obci Lomnička pri Starej Ľubovni. Ostatných niekoľko rokov má každý ročník svoj atribút, ktorý je spätý s vizuálom aj oceneniami. Tohto roku to boli čučoriedky. Keď sa Soňa Šebová, odborná porotkyňa, prihovárala súťažiacim, povedala: **„Čučoriedky sú veľmi vzácne, ako sme počuli. Mráz a páľava ich dokážu zničiť. Existuje miesto – Lomnička – kde sa im darí.“ Rovnako sa v Starej Ľubovni darí aj recitátorkám v súťaži Naša Vansovej Lomnička.**

Do súťaže sa môže zapojiť každá recitátorka, ktorá dosiahla vek šestnásť rokov. Celoslovenskému kolu predchádzajú okresné a krajské kolá. Z krajského do celoslovenského kola postupujú štyri recitátorky (spravidla dve recitátorky z kategórie poézie a dve recitátorky z kategórie próza). Ak sa v niektorom okrese výberové kolá nekonajú, do celoštátneho kola, po dohode s organizátormi, sa prihlasujú súťažiaci priamo.

Súťažilo spolu **štyridsať recitátoriek** staršej i mladšej generácie z celého Slovenska a Vojvodiny, z toho dvadsaťdva s umeleckým prednesom poézie a osemnásť s prednesom prózy. Keďže festival sa na najvyššej úrovni už nedelí na kategórie, recitátorky si odnášajú špeciálne ocenenia; tohto roku ich bolo šesťnásť. Mnohé navštevujú NVL pravidelne a porota, ktorá tiež pravidelne hodnotí v podobnom zložení, má možnosť vnímať ich recitátorský vývoj. Tento rok výkony recitátoriek hodnotili Renata Jurčová ako predsedníčka a Ľubica Bekéniová, Nina Kollárová, Soňa Šebová ako členky poroty.

Dramaturgia prednesov bola rozmanitá.

Recitátorky si vybrali texty alebo autorov, ktoré a ktorí sa na recitačných súťažiach pravidelne objavujú (Viliam Klimáček – *Tapetová ruža*, Ľudo Zúbek – *Jar Adely Ostrolúckej*, Martin Rázus – *Uprchlíci*, Marta Hlušíková – *Karamelový smiech*, Janko Král' – *Kríž a čiapka*, Miroslav Válek – *Z vody*), ale aj dramaturgicky objavné texty (Silvester Lavrík – *Hana Pohana*, Jana Bodnárová – *Z periférií*, Eva Pariláková – *Bielenie*, Dana Podracká – *Hodina citu*, Dominika Moravčíková – *Hilde*, Václav Pankovčín – *Tri ženy pod orechom*, Ľudmila Ďadčenko – *Snívalo sa mi...*). Zaujala aj snaha vyjadriť sa vlastnou tvorbou. Recitátorka Liliana Ritková interpretovala vlastnú báseň *Som žena* o pocitoch ženy, ktorá žije v patriarchálne usporiadanom svete. Téma však prevýšila formálne spracovanie, čo interpretke nepomohlo pri výstavbe kvalitného prednesu.

Dve z recitátoriek sú čoraz odvážnejšie a vytvárajú montáže rôznych autorov (Zuzana Kmeťová, Klára Kadašiová). Témy, ktoré tento ročník priniesol, zahŕňali spoločenskú situáciu so zameraním na individuálne osudy, objavila sa intímna lyrika, balady, vtipné poviedky, úryvky z románov či autori, ktorí nie sú primárne z oblasti umeleckej literatúry (folklorista Kliment Ondrejka, publicista Elo Šándor, publicistka Halina Pawlowská).

Pri práci s interpretáciou textu sme mali možnosť vidieť recitátorky s javiskovou skúsenosťou a osobnou vyzretosťou. Súťaž však tiež zaznamenala väčší záujem u mladých dievčat. Recitátorky v oboch kategóriách ukázali, že ovládajú základné atribúty umeleckého prednesu: majú dobrú výslovnosť, dokážu vystavať svoju výpoveď a členiť ju na základné výpovedné celky – úvod, jadro a záver.

Ocenenia udelené na 58. Našej Vansovej Lomničke

CENA POROTY

Mária Škarohlídová prednášala značne upravenú novelu **Václava Pankovčína *Tri ženy pod orechom***, v ktorej sa na pozadí individuálneho príbehu ženy, slobodnej matky Marimky Grabovskej, pripodobňujúceho osud Ježiša Krista, odohrávajú udalosti druhej svetovej vojny vrátane odsunu židov do koncentračných táborov. Archetypálny obraz dievčaťa zneužitého židom, ktorý nakoniec skončí na voze smerujúcom do koncentračného tábora, zanecháva memento: „Čo vidíte na nás, čakajte aj na sebe.“ Racionálna rozprávačka Škarohlídová pracuje so slovom plasticky, s pauzou a výstavbou prednesu presne a dokáže zvládnuť náročnú kadenciu slov v stupňovaní. Napätie vytvára jasným a konkrétnym vnútorným obrazom. Prednes zanecháva hlbokú emocionálnu stopu.

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

Marianna Ondrejová zvolila dramaturgicky objavnú a upravenú báseň ***Pondelok v siedmich dňoch*** od albánskej poetky **Luljety Lleshanaku** v preklade *Lucie Duero*. Autorka v nej odkrýva svety troch generácií Albáncov, ktorí nesmeli nahlas hovoriť, čo si myslia, a zaznamenáva telesnosť smútku nad týmto stavom. Ondrejovej prístup je značne emocionálny, i keď má jasnú logickú výstavbu. V prvom verši začína ironicky opisovať svoj život, z ktorého sa postupne odkrýva hnev, plač a zúfalstvo.

Recitátorka prezrádza, že s básňou je zžitá; odkrýva vlastnú duševnú nahotu. Záverom výpovede je silný prenos pocitu na diváka. „*Hranice zosychajú. Moje telo, abstraktnejšie než kedykoľvek predtým, je krajinou bez hymny, blúzniacou krajinou na pokraji smrti, ktorej sa dotýkam, ako sa matka perami dotýka čela dieťaťa s vysokou horúčkou.*“ Invenčná báseň (nielen) v kontexte albánskej spoločenskej situácie ponúka recitátorku dostatočnú hĺbku na ponor do tém vojny, vykorenenia a hľadania vlastnej identity. Prepojenie textu a recitátorky prinieslo vysoko intímnu výpoveď.

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

Kniha ako tragická sponď: *Nepoznám iný, lepší svet od rakúskej spisovateľky, jednej z najvýznamnejších lyričiek a prozaičiek píšucich v nemeckom jazyku Ingeborg Bachmannovej* bola vydaná jej súrodencami tridsať rokov po jej dobrovoľnej smrti; do slovenského jazyka ju preložila Mila Haugová. Montáž pod názvom **Osvietenie** vytvorila **Tamara Richtárečová** pod pedagogickým vedením Zuzany Varhaníkovej. Podarilo sa jej zachytiť hlboký vnútorný svet sebaničenia, prázdnoty a spätného sebahodnotenia. Výpoveď, do ktorej recitátorka evidentne vložila samu seba, zdanlivo silnú, no krehkú vo vnútri a hlboko doráňanú, pôsobila prirodzene, s jasnými vnútornými motiváciami. Zaujímavosťou bolo javiskové spracovanie prednesu – recitátorka sa oprela o stôl za sebou, preložila si nohu cez nohu a podala ťaživú výpoveď s absolútnou ľahkosťou. Toto všetko vytvorilo sugestívnu výpoveď a zanechalo hlboký vnútorný pocit.

CENA PREDNOSTU MSÚ STARÁ ĽUBOVŇA

Mária Džatková predniesla známu satirickú poviedku **Aristokratka** z knihy *Kolotoč, psí čuch a iné poviedky* od ruského spisovateľa, satirika a dramatika **Michaila Zoščenka** v preklade Jána Ferenčíka. Autor v nej kritizuje medziludské vzťahy v porevolučnej sovietskej spoločnosti prostredníctvom humoristického rozprávača Grigorija Ivanoviča, ktorý hodnotí svoje rande

s „aristokratkou“. Džatková postavila prednes na výraznom grotesknom rozprávaní, stupňovaní a situačnom humore a predviedla tak inú recitátorskú polohu, než na akú sme boli u nej zvyknutí (interpretovala prevažne smutné texty). Voľbou mužského kostýmu (košela, kravata) sa štylizovala do postavy rozprávača. Džatková je silná vo výstavbe prednesu, v pointovaní vtipu, v jasnej a presnej predstavivosti. K dokonalosti chýbala už len presnosť v práci s temporytmom prednesu tak, aby nebol predvídateľný.

CENA VEDÚCEJ ODD. ŠKOLSTVA, KULTÚRY, ŠPORTU A MLÁDEŽE MSÚ

Recitátorka s devízou plastického prejavu **Ľubomíra Maníková** prednášala značne upravenú poviedku *Farárova zábavka* britského spisovateľa **Roalda Dahla** v preklade Evy Preložníkovej, ktorá s britkým humorom opisuje odvekú túžbu človeka po mamone. Príbeh o tom, ako Cyril Boggis, obchodník so starožitným nábytkom, falošný farár, oklame prostého farmára Rummisa, že jeho komoda nemá hodnotu a chce ju iba kvôli nohám. Robotníci komode odpíliia nohy v domnení, že nepotrebuje celý kus nábytku. Tak ako je poviedka brilantne napísaná, aj recitátorka dokáže plasticky a dynamicky pracovať s vykresľovaním charakterov postáv, ich premýšľaním, strihom z emócie do emócie a jasným rozprávačským nadhľadom a humorom. Detailne kreslí atmosféru príbehu, stupňuje nabalujúce sa vrstvy vtipu. Rozhodla sa v svojom prednese aj pre kostýmovanie, zvolila čierne sako, bielu košeľu a čiernobielu kravatu. Evokovala tak mužskú postavu, čo sa hodilo k textu. Pri škrtaní, v presvedčení, že nepotrebuje akcentovať zločin, ktorého sa pracovníci dopustili odrezaním nôh starožitného nábytku, vyškrtla záver, ktorý by túto skutočnosť dokreslil a dovysvetlil, čo je trochu škoda.

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

Pôsobivá dramatická recitátorka **Lenora Nátherová** pri interpretovaní a škrtaní básne slovenského básnika, dramatika, prekladateľa, právnika, čestného predsedu Matice slovenskej,

nášho barda **Pavla Országha Hviezdoslava Kain** (1888) vykresľovala vzťahy medzi Adamom, Evou, Kainom, Dinou a Lilithou a akcentovala ich rozhodnutia vo vzťahu k druhému človeku (odpustenie, neodpustenie, lásku, nenávisť a pod.). Myšlienku, ku ktorej sa ako k pointe vzávere vracia –

*„A od tých čias
sa vo dva prúdy rôzni človečenstvo,
pretekajúce zeme okršlek.
Ó, kedy ten dravý opadne,
pod ktorým slnkom vyschne, vytlie do dna?!
A kedy tamten tichý, láskavý
na veľtok zmohutnie, sa roztočí
po zemi? Ľudstvo zlúči v rodinný kruh
bez falše – zem oázou;
bez púšte spraví, rajom bez hriechu?“*

– zvyrazňuje ako večnú morálnu dilemu.

Z možností interpretácie, ktoré báseň poskytuje, si vybrala práve tú jednoznačnú. Tým, že alegorické postavy recitátorka prežíva charakterovo ako ľudské osudy, zintenzívnila prežívanie bolesti, čím pri interpretácii hriech stratil hĺbku, motivácie univerzálnu ambivalenciu a výraz sa stal dramatickejšim, s väčším pátosom. Prednesu by pomohla práca s temporytmom a spájaním niektorých dlhších pasáží do celku, aby sa stal plastickejšim. Recitátorke by tiež pomohlo uvoľniť sánku od prílišného napätia a nadbytočných rýchlych pohybov. Prudký príchod a silná emócia na začiatku pôsobí neprirodzene a odvádza diváka od sústredenia na myšlienku. Takto je ťažké budovať jadro príbehu a stupňovať dramatickosť. V časti, ktorú hovorí Eva, je uveriteľná, prirodzená a silne výpovedná. Napriek výhradám hodnotím recitátorkin výkon ako dobrý – a nezabudnuteľný. Lenora Nátherová dokázala z dlhej básne (42 strán) vytvoriť báseň na dve strany bez toho, aby vo výsledku narušila plynulosť interpretácie, a za to jej patrí poklona.

CENA OKRESNEJ ORGANIZÁCIE ÚNIE ŽIEN SLOVENSKA

Duňa Hrabinská si na prednes vybrala málo známy, výrazne skrátený úryvok z knihy

Úsmevy a grimasy od stredoslovenského učiteľa, dramatika, dramaturga, scenáristu, režiséra, epigramatika, aforistu **Augustína Kuchára**. Recitátorka má výrazný zmysel pre pointovanie situácie, dokáže aj z minimálneho vtipu ľahkosťou, pauzou a svojou osobnosťou vyťažiť výraznú reakciu diváka. Humorná próza hovorí o spomienkach Ivana a Ivica na predošlé lásky. Pomalý temporytmus situácie dokáže dynamicky meniť. Jediným „nepriateľom“ recitátorky je pamäť, no aj po „vypadnutí“ textu dokázala znova „naskočiť“ a získať si vtipom a prirodzenosťou priazeň diváka.

CENA KRAJSKEJ ORGANIZÁCIE ÚNIE ŽIEN SLOVENSKA

Výpovedne komplikovanú báseň **Alexandra Vel'ká** od svojho dvorného básnika, súčasného slovenského autora poézie, prózy, publicistiky, rozhlasovej a piesňovej tvorby **Tomáša Repčiaka** predniesla neprehliadnuteľná recitátorská osobnosť s pôsobivým altovým hlasom **Júlia Čurillová**. V nej sa spletilo objavujú paralely súčasnej matky a jej troch dcér s časmi Alexandra Macedónskeho. Matka sa vyrovnáva s nepriazňou osudu, výchovou bez manžela, odchodom detí akoby bola matkou Alexandry Macedónskej. Báseň je značne vrstevnatá: obsahuje narážky na históriu, archetypálne knižné postavy aj intímnu polohu matky. Recitátorka zvolila taktiku detailného rozpracovávaného melódie slova (zvukovosť prednesu), intimity a snažila sa zachytiť všetky myšlienky. Slabinou prednesu bola nejasná perspektíva – ktorý z motívov je hlavný: jej osobný príbeh alebo ten historický – a túžba hovoriť všetky línie textu naraz. Okrem zvukovosti pracoval prednes aj s rekvizitou, ktorá však nepôsobila funkčne, skôr prvoplánovo. Oheň zo zapalovača zasvecovala interpretka pri smrti:

*„Ak za toto ma čaká smrť,
[zapálila oheň v zapalovači]
tak iste krásna.“*

V závere, keď hovorí o svojej dcére, zapáli oheň so slovami: „Ty... ty, moja Saša“ a prudko si umiestni horiaci zapalovač na srdce. Záver tak

pôsobí pateticky. Recitátorkin výkon je pôsobivý a prirodzený najmä tam, kde sa ako žena intímne vyrovnáva so starobou a odchodom, odcudzením dcéry. V pasážach, kde „formálne čaruje“, výpoveď neponúka takú mieru stotožnenia, ako by interpretácia vyžadovala.

CENA ZPOZ

Často recitovanú báseň **Z vody** od slovenského básnika, publicistu, prekladateľa, kultúrneho organizátora, politika, normalizačného ministra kultúry, významného reprezentanta modernej slovenskej poézie a autora pre deti a mládež **Miroslava Válka** si vybrala na prednes **Iveta Jesenská**. V rámci individuálneho vývoja dokázala recitátorka postúpiť o niekoľko stupňov smerom k autenticite. Občas jej melódia vety zakolíše a stáva sa menej autentickou, je však zjavné výrazné vykročenie za logickými dôrazmi. V prednese milostnej lyriky, kde muž so ženou reflexívne hodnotia svoj vzťah a autor ho pripodobňuje vode, ktorá je nevyhnutným predpokladom života, pôsobí prirodzene.

Verš –

„Láska má predsa celkom inú reč.

Podrž ju trocha. Zle sa jej práve teraz stojí.“

– je zásadný pri výstavbe a pointovaní prednesu a nemal by interpretačne zostať neuchopený.

Ak by recitátorka vystavala cestu k tejto pointe, mohlo by to posilniť silu jej výpovede.

CENA ĽUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

Alexandra Harvanová s prednesom básne **Bielenie** z básnického debutu vysokoškolskej pedagogičky estetiky výtvarného umenia **Evy Parilákovéj** priniesla témy detskej hry, vyrovnávania sa s láskou, vzťahu k prírode a dočasnosti. Recitátorka dokázala akcentovať kontrast medzi prírodným a umelým svetom a jeho postupné odosobňovanie. Prednesu by pomohlo upokojenie tempa, presnejšia práca s autentickým pauzovaním a korekcia natáhaných samohlások pri „akože“ premýšľaní. Naopak, niektoré nuansy

ako presne využitá pauza dokázali vytvoriť nový rozmer básne a otvoriť dvojité čítanie myšlienky: „*alebo vyhodené všetky papierové vtáky a na policiach zákaz dívať sa [pauza] do kníh?*“ Otázka, ktorá pri tomto prednese vyvstala, súvisí s využitím anestetického konceptu, najmä v závere. Nebolo zrejmé, aký je zámer pre výber takého prístupu.

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

Doposiaľ nepublikovanú poviedku **Hana Pohana** z tvorby slovenského prozaika, básnika, dramatika, scenáristu a textára **Silvestra Lavríka** si vybrala **Nina Ambrusová** pod pedagogickým vedením Zuzany Varhaníkovej. Poviedka o neopätovanej láske je písaná v prvej osobe, rozprávačkou je dvadsaťpäťročná Hana, ktorá nahráva svojmu mužovi odkaz. Recitátorka dokázala funkčne využiť javiskové prostriedky ako živý kontakt s divákom, presný strih z emócie do emócie, konkrétnu imagináciu. Pri výstavbe prednesu veľmi dobre pracuje s napätím v pauzách. Zmena hlasu pri jednotlivých postavách nie je potrebná, sústredenie by si viac vyžadovali prehovory rozprávača, ktorý komentuje príbeh a sprevádza nás pásmom postáv.

CENA OBLASTNEJ ORGANIZÁCIE CESTOVNÉHO RUCHU SEVERNÝ SPIŠ – PIENINY

Nataša Zimanová zo Srbska prednášala báseň **Volným pádom** od **Kataríny Hricovej**, na Slovensku pomerne neznámej súčasnej predstaviteľky dolnozemskej slovenskej literatúry, ktorá pôsobí v Starej Pazove. Autorka pripodobňuje lyrický subjekt k vlčici, prežíva neopätovaný vzťah k mužovi a osamelosť. Recitátorka nerešpektuje štruktúru básne, pokúša sa ju prednášať ako prózu, čím jej uberať hĺbku myšlienok, postupné odkrývanie jednotlivých obrazov a nuáns textu. Je pomerne prirodzená, ale medzi jednotlivými veršami a emóciami nemá jasné rozlíšenie, čím splývajú do jednej neurčitej emócie.

Klára Kadašiová pod pedagogickým vedením Laury Búry vytvorila montáž básní fínsko-švédskej poetky žijúcej v Rusku **Edith Södergranovej** v preklade Milana Richtera z knihy *Prešla som peši cestami slnk* a argentínskej poetky narodennej v rodine židovských emigrantov, ktorá spáchala samovraždu, **Alejandry Pizarnik** z knihy *Dianin strom* v preklade Lucie Duero pod názvom **Cudzinka**. Kým Edith Södergranová hovorí o samote v ruskej oblasti Raivola a priamych i nepriamych dôsledkoch bolševickej revolúcie v Rusku, Alejandra Pizarnik symbolistickým jazykom hovorí o hĺbke prežívania, hraniciach života a smrti. Autorky síce tematizujú odcudzenie – myšlienka montáže je založená na pocite cudzinky vo svete, ktorý jej bol predtým známy, – ale každá iné odcudzenie. Na jednu vplývajú najmä vonkajšie spoločenské dôvody (emigranstvo), na druhú vnútorné, intímne dôvody (osamelosť, dezilúzia, depresia). Spolu tieto básne nedávajú zmysel v rámci logickej výstavby textu. Napriek rozporuplnému pocitu diváka z prednesu pôsobí recitátorka na javisku autenticky, akoby výpoveď bola jej, a má s publikom intenzívny kontakt. Miestami trochu sklzáva do intonačného stereotypu, najmä pri oddeľovaní myšlienok čiarkami. V týchto miestach by sa žiadalo viac rozkryť význam jednotlivých obrazov.

Miestami sprítomňuje rozprávanie tak, akoby slová hľadala práve teraz, akoby situáciu nikdy predtým nezažila –

„Tie dni, keď sa ma zmocňuje akési (pauza) vzdialené slovo.“

– pritom zmysel vety napovedá, že takéto dni dobre pozná.

UZNANIE POROTY ZA OBJAVNÚ DRAMATURGIU

Začínajúca recitátorka **Lenka Magová** pod pedagogickým vedením Zuzany Varhaníkovej objavila zaujímavú poéziu, ktorá zaznela na recitačnej súťaži prvýkrát. Uviedla ju pod názvom **Snívalo sa mi...** a jej autorkou je

súčasná ukrajinská poetka z Kyjeva, podpredsedníčka Zväzu ukrajinských spisovateľov **Liudmyla Diadchenko** (antológia Ars poetica 2024, Ľudmila Ďadčenko). V nej sa lyrická hrdinka vyznáva zo skepsy z rusko-ukrajinskej vojny a zaznamenáva pocit mladej generácie v spoločenskom opare kafkovsky ladeného sveta. Recitátorka člení prednes jasne, voči divákovi je adresná, kladie rečnícke otázky, ktoré sa mu zarezávajú do kože:

„Takže zajtra už nebude ani ticho, ani Kafka, ani vták. Čo po tebe zostane? vyschnuté lístie a pár koží? Ktoré si zvliekal ako had? suchá palina?“

Miestami má problém pri vyslovovaní koncových častí slov, nie je ich dostatočne počuť. Prednes pôsobí formálne vystavane, do osobnej výpovede mu chýba „odomknutie vnútra“, miestami prechody z emócie do emócie, z predstavy do predstavy. Životná skúsenosť by recitátorke pomohla odkryť hlbší význam básne. Aby ľútosť nebola plačlivosťou, ale smútkom.

UZNANIE POROTY ZA PÔSOBIVÚ INTERPRETÁCIU PÁSMO POSTÁV

Katarína Péčiová predniesla nie často recitovanú prózu z každodenného života **Karamelový smiech** často recitovanej autorky pre deti a mládež **Marty Hlušíkovéj**. Recitátorka so zaujímavým, sýtym hlasom sa zamerala viac na pásmo postáv (a ich vzťahový svet) ako na pásmo rozprávača. V tom však dokázala vyzdvihnúť humor a pointovať vtipy.

CENA DIVÁKOV

Vítazku ceny divákov si vyberajú recitátorky spomedzi seba tajným hlasovaním. Tohto roku sa ňou stala **Mária Džatková**. Na tradičnom galaprograme v Dome kultúry recitovali úspešné recitátorky Mária Škarohlídová, Marianna Ondrejková a Mária Džatková. Ako hudobný hosť sa predstavila speváčka a hudobníčka Zuzana Eperješiová alias SKYVA. Katarína Ščigulinská, metodická pracovníčka pre umelecký prednes v Ľubovnianskom osvetovom stredisku a zároveň

jedna z hlavných organizátorov festivalu Naša Vansovej Lomnička, na rozborovom seminári oznámila, že **v ďalšom ročníku plánujú organizátori uchopiť systém postupových súťaží Vansovej Lomničky systematickejšie a zjednotiť podmienky postupu.** Každý kraj bude mať vlastné kolo, aby bol celoštátny festival stretnutím tých najlepších. Zároveň ponúkla recitátorkám možnosť vyjadriť sa k usporiadaniu celoštátneho kola i k organizácii a štruktúre postupovej súťaže a tie ju využili. Vyjadrili sa, že by bolo fajn, aby bolo celoštátne kolo stále iba festivalom a neudeľovali sa na ňom umiestnenia, len špeciálne ocenenia, aby sa z festivalu nestratila príjemná nesúťaživá atmosféra. Festival je viac o spoločnom prežívaní a inšpirácii. Zároveň je dôležité, aby bol postupový systém transparentný.

Ľubovnianske osvetové stredisko sa dohodlo na spolupráci s Národným osvetovým centrom, ktoré bude odborným garantom súťaže. Odborná pracovníčka pre umelecký prednes Renata Kögelová bude spolupracovať na tvorbe propozícií, pri výbere porotcov a nových organizátorov nižších kôl z prostredia kultúrno-osvetových inštitúcií, resp. poskytne odborné poradenstvo v rozvíjaní štruktúry podujatia. **Spolu sa tak budú snažiť sprocesovať funkčný postupový systém a nastaviť jednotné, spravodlivé podmienky pre účastnícky podujatia. Ďalší ročník bude patriť k prelomovým v histórii súťaže. Teším sa, že v Starej Ľubovni je stále veľa ľudí, ktorí milujú umelecký prednes a majú záujem ho podporovať. Ďakujeme nielen organizátorom, ale aj predstaviteľom mesta a partnerským organizáciám a s radosťou očakávame síce ešte nie jubilejný, ale mimoriadne dôležitý 59. ročník Našej Vansovej Lomničky.**

Renata Kögelová (predtým Jurčová)
(JAVISKO, február 2026)

VÝSLEDKY
Našej
VANSOVEJ LOMNIČKY 2025
(10. - 11. október 2025)

ODBORNÁ POROTA:

Mgr. art. RENATA JURČOVÁ, Bratislava

Mgr. LUBICA BEKÉNIOVÁ, Veľký Šariš

Mgr. NINA KOLLÁROVÁ, PhD., Prešov

Mgr. SOŇA ŠEBOVÁ, Liptovská Porúbka

rozhodla o umiestnení:

CENA POROTY
MÁRIA ŠKAROHLÍDOVÁ

CENA LUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA
MARIANA ONDREJOVÁ

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ LUBOVŇA
TAMARA RICHTEROVÁ

CENA PREDNOSTU MSÚ STARÁ LUBOVŇA
MÁRIA DŽATKOVÁ

CENA VED. ODD. ŠKOLSTVA, KULTÚRY, ŠPORTU
A MLÁDEŽE MSÚ STARÁ LUBOVŇA
ĽUBOMÍRA MANÍKOVÁ

CENA LUBOVNIANSKEHO MÚZEA
LENORA NÁTHEROVÁ

CENA OKR. ORGANIZÁCIE ÚNIE ŽIEN SLOVENSKA
DUŇA HRABINSKÁ

CENA KRAJSKEJ ORGANIZÁCIE ÚNIE ŽIEN SLOVENSKA
JÚLIA ČURILLOVÁ

CENA DIVÁKOV
MÁRIA DŽATKOVÁ

CENA ZPOZ
IVETA JESENSKÁ

CENA LUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE
NINA AMBRUSOVÁ

CENA LUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU
ALEXANDRA HARVANOVÁ

CENA OOCR SEVERNÝ SPIŠ - PIENINY
NATAŠA ZIMANOVÁ

CENA SLOVENKY
KLÁRA KADAŠIOVÁ

UZNANIE POROTY ZA OBJAVNÚ DRAMATURGIU
LENKA MAGOVÁ

UZNANIE POROTY ZA PÔSOBIVÚ INTERPRETÁCIU PÁSMA POSTÁV
KATARÍNA PÉČIOVÁ

RECITÁTORKY OCENENÉ DIPLOMOM ZA RECITÁTORSKÝ PRÍNOS

Nina Ambrusová, Bánovce nad Bebravou

Silvester Lavrík: Hana Pohana

Barbora Balážová, Zvolen

Jana Bodnárová: Z periférií

Lucia Biháriová, Martin Viliam Klimáček:

Tapetová ruža

Júlia Čurillová, Domaňovce

Tomáš Repčiak: Alexandra Veľká

Katarína Dupkalová, Handlová

Tim Burton: Faraontišek

Mária Džatková, Lieskovec

Michail Zoščenko: Aristokratka

Alexandra Harvanová, Humenné

Eva Pariláková: Bielenie

Duňa Hrabinská, Bratislava

Augustín Kuchár: Úsmevy a grimasy

Kvetoslava Hrašková, Handlová

Kliment Ondrejka: Kto čo vedel o chlebe

Anna Hrnčiarová, Laliť, Srbsko

Ľudo Zúbek: Jar Adely Ostrolúckej

Anna Hutňanová, Stropkov

Ján Smrek: Pod rozkvitnutým oleandrom

Kvetoslava Ivanová, Košice

Amanda Dykes: Noc je tvoja

Annmarie Jerigová, Kapušany

Daniela Palková, Byť bohatý (montáž)

Iveta Jesenská, Turany

Miroslav Válek: Z vody (montáž)

Klára Kadašiová, Poprad

Edith Södergran, Alejandra Pizarnik:

Cudzinka

Mária Kajabová, Partizánske

Dana Podracká: Hodina citu

Zuzana Kmet'ová, Dražkovce

M. Kováč, M. Rúfus, Z. Vicianová: (montáž)

Mária Kovalíková, Chynorany

Martin Rázus: Uprchlíci

Lenka Magová, Brezolupy

Ľudmyla Ďadčenko: Snívalo sa mi...

Ľubomíra Maníková, Osikov

Roald Dahl: Farárová zábavka

Alena Mladenov, Handlová
 Vladimír Majakovskij: Protekcia
Lenora Nátherová, Bratislava
 P. O. Hviezdoslav: Kain
Mariana Ondrejová, Stará Ľubovňa
 Luljeta Lleshanaku: Pondelok v siedmich dňoch
Viktória Orosová, Ružomberok
 Dominika Moravčíková: Hilde
Katarína Péčiová, Poproč
 Marta Hlušíková: Karamelový smiech
Zuzana Petkačová, Košická
 Belá Lýdia Vadkerti-Gavorníková: Slamená
 pieseň
Lea Podskubová, Ružomberok
 Janko Kráľ: Kríž a čiapka
Anna Pokorná, Sládkovičovo
 Elo Šándor: Boží gajdoš bez gájd
Alexandra Reháková, Dolné Naštice
 Zuzana Šmatláková: Tiger
Tamara Richtarechová, Peťovka Ingeborg
 Bachmann: Osvietenie
Liliana Ritková, Dubnica nad Váhom
 Liliana Ritková: Som žena
Mária Škarohlídová, Bratislava
 Václav Pankovčin: Tri ženy pod orechom
Hana Štepaníková, Handlová
 Martin McDonagh: Stratit' ruku v Spokane
Zuzana Švecová, Humenné
 Michal Chuda: Bielit' plátno
Ol'ga Tinajová, Piešťany
 Halina Pawłowska: Čiarky nie sú pre mladých
Alžbeta Tóthová, Šaľa
 Mário de Andrade: Moja duša sa ponáhľa
Darina Turčániová, Slepčany
 P. O. Hviezdoslavov: Anča
Danica Vrbová, Nový Sad, Srbsko
 Vojtech Mihálik: Zdrapy, Krájanie
Nataša Zimanová, Kulpín, Srbsko
 Katarína Hricová: Medziriadky sterilného srdca
Anna Zimmermannová, Kluknava
 Terézia Vansová: Johankin zajac
Marika Žilinčíková, Považská Bystrica
 Mária Jančová: Bochník

Čriečky z Našej Vansovej Lomničky alebo Ukradnuté z internetu

Milá Katka Ščigulinská a všetci organizátori tohtoročnej Našej Vansovej Lomničky, ešte doznievajú pocity a dojmy zo stretnutia v Starej Ľubovni, ale už si doma sadám za počítač, aby som napísala, ako som slúbila, podnety a pripomienky - aby nevyprchali a aby som - úprimne povedané - nezabudla.

Porota - výborná a kompetentná, len by som prijala mať v nej jedného muža, možno aj aktívneho recitátora. Taký ten mužský pohľad by obohatil náš ženský recitátorský svet. Ja som mala so sebou manžela a jeho trefné poznámky ma niekedy milo prekvapili.

Prajem Vám veľa úspechov vo Vašej ďalšej práci. Ďakujem za Váš osobný vklad, moderovanie, organizačné zvládnutie podujatia, pekný úsmev, krásny galaprogram.

Osobitne by som sa poklonila pred pánom primátorom mesta za jeho prístup k festivalu a úprimné slová v príhovoroch. To sa dnes už len tak nevidí.

Ja pracujem celoživotne v kultúre, v osвете, v OZ, v ZPOZe a u Vás sa cítim vždy dobre. Ten duch a srdce festivalu ide kontinuitne s rokmi, postupne ako dozrievame my, tak zreje i NVL a som tomu veľmi rada.

Zuzana Kmetová, Dražkovce

Ešte raz by som sa Vám a všetkým organizátorom festivalu Naša Vansovej Lomnička chcela zo srdca poďakovať za skvelú atmosféru, bezchybnú starostlivosť, pohostenie, lásku, radosť a milotu, ktorá bola prítomná od začiatku dokonca. Krásne prednesy, milí ľudia, takú dobrosrdečnosť medzi ľuďmi som nevidela na veľa akciách (asi na žiadnej). No a koncert Skyvy bola topka, je mojou srdcovkou s krásnym hlasom, zmysluplnými a prekrásnymi textami, hudbou spolu so Samuelom Marinčákom. Dúfam, že sa vidíme aj budúci rok. Ste najlepší a ja vám veľmi držím prsty a prajem všetko dobré a veľa síl v ďalšej práci, ktorá aj keď je niekedy namáhavá a nedocenená, má veľký zmysel. ĎAKUJEM.

Katka Matušková, MSKS Humenné

Môj dojem z Vami organizovanej súťaže bol len ten najlepší. Cítila som sa u Vás veľmi príjemne, ako vo veľkej recitátorskej rodine. Aj keď som mohla prísť len na sobotu, čo mi bolo ľúto, aj tak som zažila veľmi príjemné chvíle pri peknom slove. Nech máte aj naďalej veľa elánu a nápadov ako robiť svet lepším vďaka krásnemu slovu. Nech sa Vám darí a ešte raz ďakujem.

Zuzana Petkačová, Košická Belá

Moje milé vyznávačky „Našej Vansovej Lomničky“, chcem Vás aspoň všetky pozdraviť, skvelé a oddané organizátorky, objektívnu a empatickú porotu, všetkých, ktorí toto podujatie podporujú, ale hlavne Vás, moje milé prednášajúce. V takýto októbrový čas spoločne zdieľame svoju lásku k literatúre, k slovu, k pretlmočeniu a odovzdaniu myšlienok z rôznych diel tak, ako ich vnímame my.

Veľmi mi bude celá tá atmosféra prajnosti chýbať, nehanbím sa povedať, že mi je už teraz veľmi smutno, že tam s Vami nie som. Nuž čo, život ide všetkými smermi, musíme prijať aj to, že nie vždy nám všetko vyjde.

Ale Vám to vyjde, vy sa navzájom odmeníte, a aspoň na chvíľu budete v inom svete, ktorý Vás určite obohatí. Želám všetkým krásne lomničkovské dni, užite si ich, veď to je, ako zvykneme hovoriť v našom Klube, taká naša vzácna terapia. Verím, že sa stretneme v budúcom roku a už teraz sa teším. Mám Vás úprimne rada.

Mária Mary Petříková, Bratislava

Akýže by to bol október bez NAŠEJ Vansovej Lomničky v Starej Ľubovni. Opäť bolo vrúcne, žičlivo, sladko a voňavo. Tentoraz aj vďaka symbolu 58. ročníka - čučoriedky. Veľká vďaka organizátorom a sestričkám Lomničkám za úžasné prednesy. A darilo sa aj nášmu Bratislavskému klubu. Nesmierne sa teším z Ceny poroty a súbornému dielu mojej milovanej B. S. Timravy v exkluzívnom vydaní od Petry Tóth.

Mária Škarohlídová, Bratislava

Tomáš Repčiak

Bez blúz jazz

Na ruky beriem z námesačných nocí,
jej farby skrývam na dno, do studní,
kým čudný pocit srdca vo mne dodudní.

Chmúri sa a moja duša blúdi
po kamenných múroch,
stráni sa ľudí, rýchlo
zbehne cez Oslí vrch k Trom studniam,
počká ma schovaná za kmene pri Malom Lipníku.
Je neskoro, je jazz.

Ty, nebo mútne, hore si ešte, hore bez...
Hľadám ťa, ako modrotlač na birmovných šatách
na odvrátenej strane čučoriedky,
tak rýchlo spievaj vo fujaku,
nalievaj tmu všetkým a všelijakú.

Ste tu? Jafire, borovky aj čečerietky?
Liečivé, plné temnej lásky?
Zhadzujte masky, prišiel čas celkom nových Múz.
Blaubeeren, borůvky i jagody czarne,
nepárne, párne – dušu do rúk a hráme jazz bez blúz.

Len ja ťa hľadám po kamenných múroch,
za bludiskom Čertovej skaly či Na úbočí,
kdesi až na kolačkovskej pobožkanej ceste.
Chmúri sa a moja duša blúdi,
lebo si z ľudí, za tebou sa otočí.
Čučoriedkovo sladká si
a pozbieraná po kopcoch a dolkách,
preto si voľkám v tebe,
trhám sa v húštinách,
chránim ťa v belostnej kanvičke,
lebo si noc aj deň,
si slovo, preň som prišiel,
si všetko inšie,
si piesňou posypaná perina.
Lomnička, všetkých si, Lomnička jediná.

